

Вих. № 1562/2019/21
від 25 жовтня 2019 року

Голові Комітету Верховної Ради України з
питань фінансів, податкової та митної
політики
пану Гетманцеву Д.О.

*Щодо доопрацювання проектів Законів
№1210, №1209 від 30 серпня 2019 року та
№1210-1 та №1209-1 від 19 вересня 2019 року*

Шановний Даниле Олександровичу!

Європейська Бізнес Асоціація (надалі – Асоціація) висловлює Вам свою високу повагу та цінує Вашу відкритість до діалогу з бізнес-спільнотою у обговоренні проектів законів з питань оподаткування, які можуть мати значний вплив на бізнес та, як наслідок, на економіку України та її інвестиційну привабливість.

Щиро дякуємо Вам за ініціативу по створенню робочих груп, в рамках яких, зокрема, здійснюється обговорення питання доопрацювання проектів Законів «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» №1210 від 30 серпня 2019 року, №1210-1 від 19 вересня 2019 року (надалі – Законопроект №1210 та Законопроект №1210-1 відповідно) та проектів Законів «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» №1209 від 30 серпня 2019 року та №1209-1 від 19 вересня 2019 року (надалі – Законопроект 1209-1, а усі разом – Законопроекти).

Деякі зауваження, які ми направляли листом №1286/2019/21 від 11 вересня 2019 року, були враховані в ході дискусій в робочих групах та навіть знайшли відображення у Законопроекті №1210-1. Проте низка пропозицій, котрі містяться у Законопроектах, продовжує викликати серйозне занепокоєння у компаній-членів Асоціації. Серед пропозицій, на які ми звертаємо Вашу увагу, зокрема, є такі:

1. Штрафні санкції за порушення строків реєстрації податкових накладних та розрахунків коригування (ст. 120¹ Податкового кодексу України (надалі – ПКУ)). Декілька років бізнес наполягає на внесенні змін до ПКУ щодо штрафів, які накладаються за несвоєчасну реєстрацію податкової накладної, яка не надається отримувачу (покупцю). При цьому для Держаного бюджету не виникають втрати доходів або ситуація з ухиленням від оподаткування. Встановлення штрафу у сумі до 1 020 гривень не вирішує головної проблеми, пов'язаної із застосуванням штрафів для податкових накладних по операціях з неплатниками податку на додану вартість (надалі – ПДВ). Крім того, Законопроектом №1210-1 передбачається встановити штрафні санкції у розмірі до 1 020 гривень для кожної податкової накладної, несвоєчасно зареєстрованої, для операцій з постачання товарів/послуг, які звільнені від ПДВ або які оподатковуються за нульовою ставкою.

Пропонуємо виключити положення з Законопроекту №1210-1 щодо встановлення штрафних санкцій за несвоєчасно зареєстровані податкові накладні/розрахунки коригування, складені на операції з постачання товарів/послуг, які звільнені від оподаткування ПДВ або які оподатковуються за нульовою ставкою.

2. Умовні дивіденди (пп. 14.1.49 п. 14.1 ст. 14 ПКУ). Зазначене нововведення прирівнює ряд операцій до фактичної виплати дивідендів із нарахуванням та сплатою авансових внесків з податку на прибуток підприємств та, найбільш ймовірно, податку на дохід нерезидентів. Зважаючи на можливе широке трактування даних положень, а також зважаючи на запропонований механізм справляння податку, платники податків з високою вірогідністю зіткнуться із донарахуванням податків та будуть змушені сплачувати ці податки частково за власний рахунок.

Бізнес закликає до критичної оцінки доцільності запровадження оподаткування умовних дивідендів у запропонованому вигляді.

3. Виключення із ПКУ положення щодо особистої відповідальності податкових інспекторів за необґрунтовані донарахування з податків та зборів (п. 21.4 ст. 21 ПКУ). Зазначимо, що платникам податків вдалося налагодити конструктивний діалог із податковими органами не в останню чергу саме завдяки цій стримуючій нормі в ПКУ. Закликаємо зберегти у ПКУ принцип особистої відповідальності податкових інспекторів.

4. Законопроектами №1210 та №1210-1 передбачається додаткове оподаткування операцій, які не мають ділової мети (пп. 14.1.231 п. 14.1 ст. 14 та пп. 140.5.17 п. 140.5 ст. 140 ПКУ). Водночас, у Законопроектах №1210 та №1210-1 відсутні чіткі механізми визначення наявності розумної економічної причини (ділової мети). З огляду на неоднозначність ознак відсутності ділової мети (наприклад, операція визнається такою, що не має ділової мети, якщо однією з цілей операції або її результатом є неповна сплата податків) вкрай ймовірним є застосування контролюючими органами суб'єктивних оцінок. На практиці це може призвести до суттєвого зростання спорів між платниками податків та контролюючими органами. Окрім того, розширення дискреційних повноважень контролюючих органів створює загрозу зловживань з боку останніх.

Крім того, Законопроектами №1210 та №1210-1 пропонується доповнити статтю 44 ПКУ новим п. 44.9, яким передбачено, що для цілей оподаткування операції повинні обліковуватись, виходячи з реальних (фактичних) умов та обставин та/або поведінки платника податків. Фактично це означає, що бухгалтерія платника податку буде змушена встановлювати відповідність первинних документів, наприклад, обставинам господарської операції або поведінці платника податку.

Закликаємо переглянути підходи до запровадження такого запобіжника ухиленню від сплати податків як концепція ділової мети.

5. Зміни до правил трансфертного ціноутворення (надалі – ТЦУ) (ст. 39 ПКУ). Запропоновані зміни є вкрай масштабними та такими, що розширюють права податкових органів, покладаючи при цьому значний тягар на платників податків (наприклад, надання інформації податковим органам щодо укладених контрактів щодо сировинних товарів). Вважаємо, що потрібно продовжити обговорення напрямку змін до правил ТЦУ.

6. Зміни щодо врахування процентів у податковому обліку з податку на прибуток (п. 140.2 ст. 140 ПКУ). Запропоновані зміни ускладнюють доступ українського бізнесу до боргового фінансування власної господарської діяльності та покладають значне адміністративне навантаження на тих платників податку, які використовують боргове фінансування.

Окрім того, Законопроектами №1210 та №1210-1 пропонується скасувати перенесення на наступні податкові періоди процентів, неврахованих у звітному періоді у зв'язку із застосуванням обмежень, передбачених п. 140.2 ст. 140 ПКУ (пропоновані зміни до п. 140.3 ст. 140 ПКУ). Бізнес рішуче заперечує проти такої пропозиції та звертається із закликом не допустити прийняття таких нововведень для бізнесу.

7. Зміни щодо розміру штрафних санкцій за несвоєчасну сплату узгодженого грошового зобов'язання (див. зміни, запропоновані Законом №1210, до статті 126 ПКУ, та зміни, запропоновані Законом №1210-1, до статті 124 ПКУ). Запропоновані зміни створюють підґрунтя для додаткових спорів між платниками та контролюючими органами, збільшують суб'єктивізм та покладають додаткове навантаження на платників.

8. Зміни щодо порядку визнання курсових різниць у податковому обліку (див. пп. 140.4.5 п. 140.4 та пп. 140.5.15 п. 140.5 ст. 140 ПКУ у редакції Закону №1210 та пп. 140.4.8 п. 140.4 та пп. 140.5.15 п. 140.5 ст. 140 ПКУ у редакції Закону №1210-1). Пропоновані зміни нівелюють досягнення у частині обчислення податку на прибуток підприємств, які полягали у наближенні бухгалтерського та податкового обліків. Введення нових податкових різниць, на переконання експертів Асоціації, вимагатиме значного часу на адаптацію до нових правил та загалом суттєво збільшить адміністративне навантаження на платників податку.

9. Недосконалі правила щодо контрольованих іноземних компаній (надалі – КІК)

Запровадження масштабних змін до оподаткування у вигляді оподаткування КІК потребує ретельної підготовки та достатнього часу на пристосування до нових складних правил. Це стосується як платників податків, так і контролюючих органів.

Під час засідань робочих груп представники Асоціації висловили чимало зауважень щодо технічних недоліків, виявлених у пропонованих нормах щодо оподаткування КІК. Деякі зауваження було враховано у Законі №1210-1, проте залишається неврахованою низка інших важливих зауважень та пропозицій експертів. Закликаємо забезпечити ретельний та своєчасний розгляд усіх пропонованих бізнесом зауважень щодо оподаткування КІК.

Також звертаємо увагу на неприпустимість запровадження таких масштабних змін у стислі строки, як передбачається Законами №1210 та №1210-1. Наголошуємо на необхідності передбачити достатній перехідний період для пристосування до нових правил. Поспіх під час запровадження нових правил та відсутність часу на підготовку до них здатні спричинити значні негативні наслідки для бізнесу та, як наслідок, для держави.

10. Донарахування податкових зобов'язань з ПДВ у разі експорту товарів на базу, що не може бути меншою за ціну придбання таких товарів або звичайну ціну для самостійно виготовлених товарів (п. 198.8 ст. 198 ПКУ у редакціях, запропонованих Законами №1210 та №1210-1). Останнім часом було сформовану обґрунтовану практику (в тому числі судову), нарахування ПДВ саме на договірну вартість. Запровадження прямої норми, що суперечить чинній практиці, несе значні ризики для підприємств-експортерів. Пропонуємо виключити цю законодавчу ініціативу з Закону №1210-1.

11. Вибіркове значне збільшення податкового навантаження на окремі галузі.
Йдеться про:

- внесення змін до ПКУ, які можуть призвести до унеможливлення застосування стимулюючих ставок рентної плати за користування надрами для видобування природного газу з нових свердловин;

- пропозицію щодо підвищення рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин, зокрема, для залізної руди (див. пп. 14.1.150 п. 14.1 ст. 14 та ст. 252 ПКУ у редакції Закону №1210-1). Відповідно, за підрахунками представників бізнесу, суми податку зростуть в чотири рази та суттєво збільшать собівартість продукції. Враховуючи надзвичайно високу конкуренцію на цьому ринку, зокрема, з боку Російської Федерації, українські гірничо-добувні підприємства можуть не лише втратити свої позиції, але й можливість в подальшому повноцінно здійснювати свою діяльність та зберігати багатотисячний колектив підприємств;

- збереження обтяжливої системи адміністрування акцизного податку на пальне відповідно до Закону №1209-1, яким вносяться зміни до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального» №481/95-ВР від 19 грудня 1995 року. Великі компанії-кінцеві споживачі пального вимушені нести невиправдано значні витрати на

адміністрування акцизного податку на пальне, при цьому дана система адміністрування акцизного податку на пальне, на жаль, не впливатиме на тіньовий ринок пального;

- підвищення акцизного податку на тютюнові вироби.

Окрему увагу звертаємо на те, що Законопроектами пропонується виокремити із підгрупи УКТ ЗЕД за товарною позицією 2403¹ тютюновмісні вироби для електричного нагрівання (надалі – ТВЕН) у окрему товарну підгрупу УКТ ЗЕД за кодом 2403 99 90 10, встановивши для неї окремі ставки мита.

Запровадження окремої товарної підгрупи УКТ ЗЕД (код 2403 99 90 10), на думку компаній-членів Асоціації, які належать до тютюнової галузі, є передчасним, а зміна одиниці виміру, яка використовується для нарахування акцизного податку для ТВЕНів, не узгоджується з умовами Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

За інформацією експертів Асоціації, питання класифікації та оподаткування тютюновмісних виробів (ТВЕНів) наразі остаточно не вирішені ні на міжнародному, ні на європейському рівнях; це питання перебуває на опрацюванні Світової організації торгівлі і прийняття методологічних рекомендацій очікується не раніше червня 2022 року.

Крім того, законодавчі зміни мають відповідати Гармонізованій системі опису та кодування товарів², практиці товарної класифікації країн, з якими Україна веде міжнародну торгівлю, та рекомендаціям Всесвітньої митної організації. Запропонована Законопроектами одиниця виміру для ТВЕНів в якості тисячі штук не узгоджується із положеннями Комбінованої номенклатури Європейського Союзу³ (надалі – ЄС), додержання якої є необхідною умовою нормального функціонування режиму вільної торгівлі з ЄС та згідно з якою для товарів за товарною категорією 2403 99 90 застосовується основна одиниця виміру – кілограм.

Також, Директива Ради 2011/64/ЄС від 21 червня 2011 року про структуру та ставки акцизного збору на тютюнові вироби, що регулює питання зближення систем оподаткування тютюнових виробів, не встановлює правил оподаткування тютюну, що споживається шляхом нагрівання, а також мінімальних вимог щодо ставок акцизного податку саме на таку продукцію. Європейська Комісія офіційно рекомендувала країнам ЄС оподатковувати такі вироби і тютюн за тими ж ставками, що і промислово оброблений тютюн (зокрема, для куріння та інший)⁴.

Пропонуємо розглянути варіант поступового зваженого підвищення ставок акцизного податку до 2025 року для тютюновмісних виробів для нагрівання та інших тютюнових виробів разом щорічно. При цьому пропонуємо встановити ставки акцизного податку в гривнях за 1 кілограм (нетто) ваги товару, без виокремлення ТВЕНів у окрему товарну підкатегорію УКТ ЗЕД.

З огляду на вищезазначене, звертаємось до Вас із проханням приділити увагу вищезазначеним питанням та сприяти відхиленню пропозицій щодо виділення ТВЕНів в окрему товарну позицію УКТ ЗЕД.

Експерти Асоціації висловлюють своє переконання щодо **необхідності продовжити роботу над Законопроектами та необхідності внесення до них суттєвих змін. Варто розглянути можливість розділення Законопроектів та підготовки окремих законопроектів щодо (1) виконання Україною міжнародних зобов'язань у частині запровадження заходів з протидії розмиванню податкової бази та (2) інших нагальних податкових питань, які потребують законодавчого врегулювання.**

У будь-якому випадку Асоціація наполягатиме на неухильному дотриманні принципу стабільності податкового законодавства та на встановленні таких строків набрання чинності змінами, які враховуватимуть зазначений принцип.

¹ Інший тютюн промислового виробництва та замітники тютюну промислового виробництва; «гомогенізований» або «відновлений» тютюн; тютюнові екстракти та есенції.

² Прийнята Міжнародною конвенцією про Гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14 червня 1983 року.

³ Додаток I до Регламенту Ради (ЄЕС) №2658/87 від 23 липня 1987 року про тарифну, статистичну номенклатуру і загальний митний тариф.

⁴ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/report_excise_duty_manufactured_tobacco_12012018_en.pdf.

Асоціація повністю підтримує заяву Прем'єр-міністра України про те, що податкова реформа має розпочатися навесні 2020 року, а зміни до податкового законодавства повинні вступити в силу з 2021 року. Асоціація підтримує саме таку позицію Кабінету Міністрів України, яка дозволить своєчасно та заздалегідь обговорити з бізнесом податкові новації, а також дозволить знайти компроміс між розвитком бізнесу та державними потребами.

Контактна особа від Асоціації – *Наталія Артемчук*, Координатор податкового та митного комітетів Асоціації, e-mail: natalia.artemchuk@eba.com.ua, тел.: 044 496 06 01.

Щиро дякуємо за розгляд нашого звернення та сподіваємось на врахування позиції бізнес-спільноти!

З повагою,

Ганна Дерев'янка
Виконавчий директор

